

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ
ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ
ΤΗΛ. 2106411526
ΦΑΞ 2106411523

Αθήνα 29-10-2019

Αρ. Πρωτ.: 10728

Αρ. Γνωμοδότησης: 8

Προς

Την κα Γενική Γραμματέα Αντεγκληματικής Πολιτικής
του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη

**ΘΕΜΑ: Επανακαθορισμός ορίου συνολικής ποινής καθείρξεως
κατά το άρθρο 94 παρ. 1 του (νέου) Ποινικού Κώδικα**

Επί του ζητήματος που εκτίθεται στην αναφορά της Διευθύντριας της Κ.Α.Υ.Φυλακών, την οποία μας διαβιβάσατε με το υπ' αριθμ. πρωτ. 1692/ 8-10-2019 έγγραφό σας (για ενδεχόμενη γνωμοδότησή μας), σχετικά με την έκδοση αντίθετων δικαστικών αποφάσεων αναφορικά με τον επανακαθορισμό του ανωτάτου ορίου της εκτιτέας συνολικής ποινής καθείρξεως κρατουμένων σε Καταστήματα Κράτησης της Χώρας, το οποίο υπό την ισχύ του νέου Ποινικού Κώδικα ορίζεται σε 20 έτη (αντί 25), η κατά το άρθρο 25 παρ. 2 Ν. 1756/1988 (Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών) γνώμη μας είναι η ακόλουθη:

Κατά τη σταθερή θέση της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου, το αντικείμενο και τα όρια της γνωμοδοτικής αρμοδιότητας του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου προβλέπονται στη διάταξη του

άρθρου 25§2 του Κώδικα Οργανισμού των Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών (ΚΟΔΚΔΛ – Ν. 1756/1988, όπ. ισχ.), συνίσταται δε η αρμοδιότητά του αυτή στη διατύπωση της γνώμης του γενικώς και αφηρημένως ως προς την αμφιλεγόμενη έννοια διατάξεων νόμων επί ζητημάτων γενικότερου ενδιαφέροντος, και πάντως όχι επί υποθέσεων επί των οποίων επελήφθησαν ήδη ή πρόκειται να επιληφθούν οι αρμόδιες δικαστικές αρχές, ή επί θεμάτων που απασχόλησαν ή πρόκειται να απασχολήσουν τα δικαστήρια ή τα δικαστικά συμβούλια, προς αποφυγή επηρεασμού της κρίσης τους, ενόψει μάλιστα και των προβλεπομένων ενδίκων μέσων και βοηθημάτων (βλ. Γνωμοδ. Εισ. ΑΠ 47/1994 [Π. Ζαβολέα] σε Π. Κατραλή, Γνωμοδοτήσεις της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου 1951-1994, 1994, σελ. 17, Γνωμοδ. Εισ. ΑΠ 2771/1994 [Στ. Κουτελιδάκη], ΕλλΔνη 1995, 1661, Γνωμοδ. Εισ. ΑΠ 752/1995 [Στ. Κουτελιδάκη], Υπερ. 1996, 366, Γνωμοδ. Εισ. ΑΠ 5/2001 [Δ. Κατσιρέα], Ποιν. Δικ. 2002, 30 και πρόσφατες Γνωμοδοτήσεις Εισ ΑΠ 1/2018 και 2/2018 [Β. Πλιώτα] Ποιν Χρ 2018, 328 = Ποιν Δικ 2018, 208, 5/2018 [Ε. Σπυροπούλου] , Ποιν.Χρ 2018, 553, 9/2018 [Κ. Παρασκευαΐδη], ΠοινΧρ 2018, 556 και 10/2018 [Δ.Παπαγεωργίου], ΠοινΧρ 2018, 556, καθώς και Ευτύχη Φυτράκη, Ο εισαγγελέας και το κράτος δικαίου, ΤοΣ 2008, σελ. 351 επ. 389, 390). Η πάγια αυτή (αυτο)περιοριστική θέση της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου ως προς τη γνωμοδοτική της αρμοδιότητα, με βάση τη διάταξη του άρθρου 25§2 ΚΟΔΚΔΛ, συνδυάζεται και με την παραδοχή ότι το αντικείμενο της γνωμοδότησης του Ανώτατου Εισαγγελέα πρέπει να αφορά ευρύτατες κατηγορίες προσώπων, αφού μόνον τότε

πρόκειται περί θέματος που παρουσιάζει γενικότερο ενδιαφέρον (βλ. Γνωμοδ. Εισ ΑΠ 1/2005 [Β. Μαρκή], Ποιν. Δικ. 2005, 170).

Στην προκειμένη περίπτωση (του θέματος του εγγράφου σας), μετά τη θέση σε ισχύ του νέου Ποινικού Κώδικα (Ν. 4619/2019), εισήχθη στα ποινικά δικαστήρια, με τη μορφή αντιρρήσεων ενώπιον του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου (άρθρο 562 ΚΠΔ) ή αιτήσεως ενώπιον του Μονομελούς Εφετείου (άρθρο 551 παρ. 2 εδ. β ΚΠΔ), το ζήτημα του επανακαθορισμού του ανωτάτου ορίου της εκτιτέας συνολικής ποινής καθείρξεως, το οποίο ορίζεται σε 20 έτη (αντί 25) με το άρθρο 94 παρ. 1 του (νέου) ΠΚ. Σύμφωνα με τις προεκτεθείσες σκέψεις, το θέμα αυτό δεν μπορεί να αποτελέσει (ευθέως) αντικείμενο γνωμοδοτήσεως του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου.

Ωστόσο, θεωρούμε επιτρεπτό να επισημάνουμε ότι η μεγάλη πλειονότητα των προεκτεθεισών δικαστικών αποφάσεων υιοθέτησε την ερμηνευτική προσέγγιση της ανάλογης εφαρμογής της αρχής του άρθρου 2 ΠΚ και στην περίπτωση που ο νεότερος επιεικέστερος νόμος ίσχυσε μετά την αμετάκλητη εκδίκαση της υποθέσεως, πριν όμως από την εκτέλεση της επιβληθείσας ποινής, διότι, όπως έχει νομολογηθεί σε αντίστοιχη περίπτωση από το Ακυρωτικό (βλ. ΑΠ 1638/1994, ΠοινΧρ 1995, 43) «η φάση της εκτέλεσης αποτελεί τμήμα της έννομης σχέσης που δημιουργείται μεταξύ δράστη και Πολιτείας και αρχίζει από την τέλεση της πράξης, λήγει δε με την εκτέλεση της ποινής που επιβλήθηκε αμετάκλητα», το δε δεδικασμένο δεν πλήττεται « αφού δεν πρόκειται για κατάγνωση νέας ποινής, αλλά για καθορισμό

εκτιτάς συνολικής ποινής». Ετσι , τα δικαστήρια, κατά κανόνα, προχώρησαν στον επιβαλλόμενο επανακαθορισμό του ανωτάτου ορίου της εκτιτάς συνολικής ποινής καθείρξεως στα 20 έτη, όπως προβλέπει η ευμενέστερη διάταξη του άρθρου 94 παρ. 1 του νέου ΠΚ (ΤριμΠλημΠειρ ΑΤ 3298/2019, ΜονΕφΚακΑθ 2913/2019 κ.α.), προφανώς λαμβάνοντας υπόψη ότι δεν θίγεται το δεδικασμένο, αφού ο νεότερος ηπιότερος νόμος δεν επιβάλλει επανεκδίκαση της υποθέσεως για την οποία υπάρχει αμετάκλητη καταδίκη. Σημειωτέον, ότι η κρίση αυτή των ποινικών δικαστηρίων συμπορεύεται και με τη διάταξη του άρθρου 15 παρ. 1 εδ. γ του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (Ν. 2462/1997), κατά την οποία «...δεν επιβάλλεται βαρύτερη ποινή από εκείνη που προβλεπόταν κατά τη χρονική στιγμή της διάπραξης του ποινικού αδικήματος. Εάν μετά τη διάπραξή του ο νόμος προβλέπει την επιβολή ελαφρύτερης ποινής, ο δράστης επωφελείται από αυτήν», η διάταξη δε αυτή (που δεν περιέχει την προϋπόθεση του μη αμετάκλητου της καταδίκης) έχει ισχύ υπερνομοθετική, κατά το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος. Από τις προηγηθείσες επισημάνσεις φαίνεται ότι έχει εκδηλωθεί εμφανής «τάση» στις νομολογιακές παραδοχές των ποινικών δικαστηρίων, η οποία εξελίσσεται σε «κρατούσα άποψη», με την οποία προβλέπεται ότι θα εναρμονισθούν σταδιακά οι εκδιδόμενες από τα δικαστήρια αποφάσεις. Δηλαδή, δεν μπορεί να γίνει λόγος (προς το παρόν) για διχασμό της νομολογίας, γεγονός που θα επέβαλλε την παρέμβασή μας με τη μορφή ασκήσεως αιτήσεως αναιρέσεως χάριν της ενότητάς της. Τέλος, είναι προφανές ότι,

από δίκονομική άποψη, κατά τη διαδικασία του άρθρου 562 ΚΠΔ μπορούν να προβληθούν αντιρρήσεις σχετικές και με τη διάρκεια της (συνολικής) εκτιτέας ποινής, στην οποία (διάρκεια) είναι δυνατόν να ασκεί επιρροή νεότερος ευμενέστερος νόμος. Όμως, πρέπει να επισημάνουμε ότι η κρίση του αρμόδιου κατά το άρθρο 549 ΚΠΔ εισαγγελέα εκτελέσεως, εναρμονιζόμενη με την προαναφερόμενη διαμορφωθείσα άποψη της νομολογίας και εκφερόμενη με την κατά το άρθρο 562 εδ. α ΚΠΔ Διάταξή του, είναι δυνατόν, κάθε φορά, να αντιμετωπίζει αποτελεσματικά το συγκεκριμένο ζήτημα χωρίς την προσφυγή στη διαδικασία των αμφιβολιών ή αντιρρήσεων του άρθρου 562 εδ. β ΚΠΔ.

Ο Αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου

Δημήτριος Παπαγεωργίου

Κοινοποιείται:

1. Υπουργείο Δικαιοσύνης
2. κ.κ. Εισαγγελείς Εφετών της Χώρας και δ'αυτών στους κ.κ. Εισαγγελείς Πρωτοδικών της Περιφέρειάς τους.

Ε.Κ.